

Asia: VN/6094/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta (uhka-arvio)

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit oma-aloitteisesta tiedonluovutusoikeudesta.

STTK pitää riittävänä nykytilaa, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoilla on oikeus ilmoittaa poliisille salassa pidettäviä tietoja. Lisäksi STTK toteaa, että oma-aloitteinen ilmoitusoikeus on sisäministeriön selvityksen mukaan toiminut melko hyvin.

STTK katsoo, että ensisijaisesti tulisi selvittää, voitaisiinko epäselvyyksiä ja haasteita tiedonkulussa vähentää ohjeistuksella ja koulutuksella.

Kommentit oma-aloitteisesta tiedonluovutusvelvollisuudesta.

Vaikka STTK pitää esityksen tavoitetta lisätä viranomaisten mahdollisuuksia ehkäistä ja estää väkivaltaa yhteiskunnallisesti merkittävänä ja oikeasuuntaisena, STTK ei kannata sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille säädettävää ilmoitusvelvollisuutta.

STTK katsoo, että ehdotettu uusi ilmoitusvelvollisuus todennäköisesti heikentäisi asiakas- ja potilassuhteen luottamuksellisuutta ja siten vaikuttaa kielteisesti sekä avoimuuteen hoitosuhteessa että hoitoon hakeutumiseen ylipäänsä.

Mikäli ilmoitusvelvollisuudesta säädetään esityksen mukaisesti, STTK pitää tärkeänä, että muutosten vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työturvallisuuteen ja kuormitukseen sekä osaamistarpeisiin ja työn tekemisen prosesseihin tarkastellaan huolellisesti.

Esitetty tiedonluovutusvelvollisuus lisäisi sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työtä ja aiheuttaisi todennäköisesti merkittävää kuormitusta. STTK huomauttaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä ei ole riittävää osaamista arvioida luovutettavien tietojen välttämättömyyttä ja siten tunnistaa, mitkä tiedot ovat ilmoitusvelvollisuuden piirissä. Lisäksi oman haasteensa aiheuttaa se, ettei henkilöstöllä ole myöskään osaamista tunnistaa henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikosnimikkeitä.

Ottaen huomioon edellä kuvatut mittavat osaamisvaateet sekä esityksessä esiin nostetut ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevat sanktion, STTK pitää ilmoitusvelvollisuudesta säättämistä kohtuuttomana taakkana sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle.

Kommentit poliisin pyynnöstä tapahtuvasta tiedonluovutuksesta.

STTK kannattaa varauksin esitettyä poliisin pyynnöstä tapahtuvaa asiakastietojen luovutusta, mutta ei pidä nykytilan muuttamista välttämättömänä.

STTK huomauttaa, että poliisille säädettävä laaja tiedonsaantioikeus voi heikentää potilas- ja asiakassuhteiden luottamuksellisuutta ja siten vaikuttaa kielteisesti sekä avoimuuteen hoitosuhteessa että hoitoon hakeutumiseen ylipäänsä.

STTK toteaa, että esitetyn muutoksen käytännön toteuttaminen vaatii riittävää koulutusta ja ohjeistusta kaikille tietojen pyyntöön ja luovuttamiseen liittyen. Lisäksi olennaista on, että prosessit ja vastuut tietojen luovutuksesta valmistellaan huolellisesti ja laaditaan yhdenmukaisiksi.

Kommentit oikeudesta ilmoittaa työntekijään kohdistuneesta epäilystä rikoksesta.

STTK pitää kannatettavana uutta säännöstä työnantajan oikeudesta ilmoittaa työntekijän pyynnöstä poliisille työntekijään kohdistuneesta rikosepäilystä tilanteissa, joissa teko liittyy työtehtäviin. STTK katsoo, että uusi säännös parantaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työturvallisuutta ja oikeusturvaa.

STTK katsoo, että lakimuutos voi edistää sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöön kohdistuvien rikosepäilyjen ilmoittamista. Työnantajien tekemien ilmoitusten pohjalta kertyvää tietoa olisi myös mahdollista hyödyntää sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työturvallisuuden parantamiseksi.

Yleisesti STTK kuitenkin huomauttaa, että vaikkakin oikeasuuntainen, esitys ei yksistään ole riittävä ennaltaehkäisemään ja hallitsemaan sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöön kohdistuvaa väkivallan uhkaa.

Muut kommentit.

STTK pitää esityksen vaikutustenarviointia monin tavoin puutteellisena sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön osalta. Vaikutustenarvioinnissa tulisi ottaa huomioon kokonaisvaikutukset mm. käytännön työhön ja lisäkoulutustarpeisiin sekä henkilöstön jaksamiseen ja oikeusturvaan.

Lisätietoja STTK:ssa:

Ida Nummelin, sosiaali- ja terveystalitiikan asiantuntija

ida.nummelin@sttk.fi

Gylling Päivi
STTK ry.